

MSG nie nadało równych praw ULMWP

18 września 2023

Zjednoczony Ruch Wyzwolenia Papui Zachodniej (ULMWP) – parasolowa organizacja różnych przedstawicielstw politycznych, społecznych i kulturalnych z Papui Zachodniej – od momentu swojego powstania w 2014 roku konsekwentnie zabiega o nadanie statusu pełnego członka w międzyrządowej organizacji państw Melanezji – Melanesian Spearhead Group (MSG).

Papua Zachodnia jakkolwiek nie ma statusu niepodległego państwa, po tym jak w przededniu dekolonizacji w latach 1960. została najechana i anektowana przez Indonezję, to jednak korzystając z precedensu nadania pełnego członkostwa w MSG, jakim cieszy się przedstawicielstwo Kanaków z Nowej Kaledonii (terytorium formalnie należące do Francji), poszukuje podobnego rozpoznanie „słusznym żądań ludu papuaskiego”. Jednym z pierwotnych celów powołania MSG było zresztą wspieranie procesu dekolonizacyjnego na Pacyfiku, toteż zabiegi środowisk zachodniopapuaskich nie mogłyby być lepiej zaadresowane.

Wiele wskazywało na to, że 2023 rok może się okazać przełomowy dla ULMWP. Nadzieje wzrosły w lutym, po tym jak nowy premier Fidżi, kraju którego poprzedni sterowniczy wydawał się sceptyczny wobec starań Zachodnich Papuasów, spotkał się z Benny Wendą, Tymczasowym Prezydentem i przewodniczącym ULMWP i zapowiedział wsparcie dla wysiłków organizacji. Stiveni Rabuka w imieniu narodu Fidżi nie tylko gościł delegację z kraju Gwiazdy Porannej, ale też przyjął niepodległościową flagę Papui Zachodniej, którą indonezyjskie władze zwalczają i uważają za symbol „wypowiedzenia posłuszeństwa Dżakarcie”.

Wiosna i lato 2023 roku upływało więc w takt wzrastających nadziei na rozpoznanie celów i starań niepodległościowej

organizacji. Idei tej od lat przychylni są przedstawiciele społeczeństw obywatelskich i kościelnych na Pacyfiku. Liczne spotkania, jakie odbyły się w tym czasie na Vanuatu i Wyspach Salomona, potwierdziły tę tendencję. W przestrzeni publicznej wybrzmiały również wymowne oświadczenia byłych premierów Vanuatu, Baraka Sope i Joe Natumana, którzy sprzyjając koncepcji włączenia ULMWP w skład MSG, wyrazili dezaprobatę wobec historycznego błędu, jakim było nadanie Indonezji statusu „członka stowarzyszonego” w Melanesian Spearhead Group.

22. Szczyt Przywódców Melanesian Spearhead Group (MSG) w Port Villa, stolicy Vanuatu, zaplanowany początkowo na lipiec, przeniesiony został na koniec sierpnia. Delegacja Papui Zachodniej obecna na miejscu, w lipcu wzięła udział w Siódmym Festiwalu Sztuki i Kultury Melanezji.

WIECE POPARCIA W PAPUI ZACHODNIEJ DLA NADANIA ULMWP PEŁNEGO STATUSU W MELANESIAN SPEARHEAD GROUP (MSG)

W lipcu i sierpniu 2023 roku w całej Papui Zachodniej zorganizowano wiele protestów, wieców, demonstracji, a także spotkań modlitewnych wyrażających poparcie dla nadania ULMWP pełnego członkostwa w Melanesian Spearhead Group (MSG). Papuasi demonstrowali w wielu regionach: od Sorong po Merauke, nie wyłączwszy z tego stołecznej Jayapury (Port Numbay), obszarów górskich i wyspy Yapen.

<https://www.youtube.com/watch?v=z9REFfQ2czE>

Do najliczniejszych frekwencyjnie wieców od lipca dochodziło w górskim obszarze tradycyjnym Lapago, w regionie Wameny. Demonstracja w tym obszarze odbyła się również 22 sierpnia, przededniu spotkania przywódców MSG w Port Villa. W jej trakcie tysiące ludzi wypełniło pola Sinapuk Wamena w

dystrykcie Jayawiyaya (prowincja Pegunungan Papua – Papua Górska). Demonstranci – jak poinformował serwis „Głos Papui” – przybyli z szeregu wcześniej ustalonych punktów zgromadzeń: z rynków Potikelek, Sinakma, Honelama, Museima, Pikhe, Jibama i Wesaput. W jednej lokalizacji spotkanie organizacyjne rdzennych mieszkańców zostało rozwiązane przez zintegrowane siły indonezyjskiego wojska i policji.

Na polach Sinapuk Wamena, jednym z głównych mówców był Dano Tabuni, regionalny wykonawca programu ULMWP. W trakcie wygłoszonego przemówienia politycznego zauważył on, że obecność Indonezji na łonie MSG w jakiegokolwiek randze nie reprezentuje narodu papuaskiego.

„Dzisiaj, 22 sierpnia 2023 roku, Papuasi w regionie Lapago oficjalnie przyjęli własne stanowisko polityczne, wspierając Papuę Zachodnią w jej celu uzyskania statusu pełnoprawnego członka w MSG. Tak więc my, Papuasi, od Sorong po Merauke, stanowczo odrzucamy obecność Indonezji w MSG, niereprezentującej ludności Papui Zachodniej. Indonezja nie reprezentuje ludu Papui od Sorong po Merauke, ponieważ Papua Zachodnia z różnych punktów widzenia stanowi odrębny naród, którego nie można łączyć z Indonezją; jest ona narodem kolonialnym i opresyjnym dla mieszkańców Papui Zachodniej” – tłumaczył Dano Tabuni.

W dalszej części wystąpienia koordynator akcji obrazowo porównał status Papui przymusowo przyłączonej do Indonezji, do dziecka mieszkającego w domu ojczyma. Nadszedł jednak czas, aby „Papua Zachodnia przygotowała się do powrotu, do głównego domu Melanezyjczyków, do honai Melanesian Spearhead Group”. Dano Tabuni wskazał, że „te dziecko już dorosło”, że zna ono swoich biologicznych rodziców i rodzinę: Papua Zachodnia natychmiast zjednoczy się zatem z dużą rodziną melanezyjską, aby wzajemnie się o siebie troszczyć.

„Papuasi są gotowi dołączyć do wielkiego honai. Przez dziesięciolecia mieszkaliśmy z naszymi przybranymi rodzicami. Dziś jesteśmy gotowi wrócić do naszego prawdziwego domu i rodziny, czyli Melanezji. My Papuasi, nie reprezentujemy rasy malajskiej, nie jesteśmy Indonezyjczykami. Naród papuaski to odrębny naród, który nie ma jeszcze rządu. Teraz mamy jednak rząd: ULMWP jest gotowy wziąć odpowiedzialność za losy narodu papuaskiego” – deklamował głośno Dano Tabuni.

Jego zdaniem mieszkańcy Papui są gotowi na to, by samemu decydować o sobie: „Jesteśmy gotowi poprowadzić nasz własny kraj. [...] Jesteśmy wykształceni. Jesteśmy już mądrzy. Jesteśmy tacy sami, jak inni ludzie na tym świecie. Indonezja przez dziesięciolecia nie przewodziła Papuasom, nie kształciła Papuasów. Teraz my, Papuasi, jesteśmy gotowi utworzyć własne państwo i samorządność. Obecny rząd na Ziemi Papui [rząd indonezyjski], to złodzieje, ciemężyciele, najeźdźcy, mordercy i rabusie bogactwa naturalnego Papui”.

Na polach Sinapuk Wamena odczytano również czteropunktowe oświadczenie:

„1. My, Papuasi w pełni popieramy Tymczasowy Rząd ULMWP, tak aby stał się pełnoprawnym członkiem MSG reprezentującym naród papuaski, od Sorong do Merauke.

2. My, mieszkańcy Papui Zachodniej, stanowczo oświadczamy, że Zjednoczone Państwo Republiki Indonezji (NKRI) w MSG nie reprezentuje ludu i narodu Papui, od Sorong po Merauke.

3. My, mieszkańcy Papui Zachodniej, od Sorong po Merauke, oświadczamy, że ULMWP jest oficjalnym organem politycznym, który prawnie reprezentuje ludność Papui Zachodniej, która jest gotowa zostać pełnoprawnymi członkami MSG.

4. Popieramy i uznajemy ULMWP, zwany dalej Tymczasowym Rządem Papui Zachodniej, który jest gotowy do wzięcia udziału w szczycie MSG lub Szczycie Liderów MSG, by na forum tym reprezentować naród papuaski, od Sorong po Merauke, który odbędzie się w Port Villa, w Vanuatu”.

PRZEBIEG SPOTKANIA. DELEGACJA INDONEZYJSKA OPUŚCIŁA ZGROMADZENIE

22. Szczyt Liderów MSG, jak wspomnieliśmy opóźniony o miesiąc, odbył się ostatecznie w dniach 23-24 sierpień 2023 roku. W jego trakcie poruszono szereg zagadnień dotyczących współpracy gospodarczej, bezpieczeństwa regionalnego, zmian klimatycznych, ochrony środowiska, energetyki jądrowej i praw człowieka.

Naturalną kolejną rzeczą podjęto również kwestie zaktualizowania statusu ULMWP w MSG. Matai Seremiah, wicepremier, minister spraw zagranicznych, współpracy międzynarodowej i handlu zagranicznego Vanuatu w przededniu szczytu potwierdził, że kwestia ULMWP będzie odgrywała ważną rolę w porządku obrad szczytu MSG. Premier Alatoi Ishmael Kalsakau wypowiedział się w tym samym tonie: „wniosek ULMWP o nadanie pełnoprawnego członkostwa będzie dla przywódców MSG najwyższym priorytetem”.

Entuzjastyczne przyjęcie, z jakim spotkała się delegacja zachodniopapuaska, napływające deklaracje ze strony kluczowych

przedstawiciele społecznych i politycznych w Melanezji: to wszystko nastrajało pozytywnie Benny'ego Wendę, przewodniczącego ULMWP. „Jestem naprawdę pewien [...] cały świat patrzy i jest to sprawdzian dla przywódców (MSG), czy uratują Papuę Zachodnią” – to cytaty z wypowiedzi B. Wendy przywołany przez Kelvina Anthony'ego, korespondenta relacjonującego przebieg szczytu dla Radia New Zealand. Wszystkie oddziały ULMWP, w tym Rada Kościołów Papui Zachodniej oraz wodzowie plemienni, przybyli do Port Villa. „Nie możemy doczekać się momentu kiedy zostaniemy pełnoprawnym członkiem MSG” – powiedział lider ULMWP. Jego uwagę przykuła mobilizacja strony indonezyjskiej, która z okazji szczytu wykazała się „nietypową” obecnością, przysyłając do Port Villa delegację składającą się z około 15 osób. Personalne wzmożenie ze strony Dżakarty można było odczytywać jako lęk, jak również jako próbę wywarcia nacisku na forum, którego Indonezja nie posiada jakkolwiek głosu równoważnego z pełnymi członkami MSG, ale wciąż cieszy się niepoślednim statusem „członka stowarzyszonego”.

Decyzje w sprawie polityki MSG zapadają w zamkniętym gronie: Papui-Nowej Gwinei, Fidżi, Wysp Salomona, Vanuatu i sojuszu partii politycznych FLNKS, reprezentujących niepodległościową frakcję Kanaków z Nowej Kaledonii. Przed rozstrzygającymi decyzjami odbyły się również dyskusje, panele i przemówienia, w których uczestniczyli obserwatorzy i członkowie pośredni afiliowani przy MSG.

Gdy głos zabrał Benny Wenda, indonezyjska delegacja postanowiła zademonstrować pokazową dezaprobatę wobec ULMWP. W nagraniu, które pojawiło się w sieci internetowej jeszcze przed zakończeniem szczytu, można było zobaczyć wielkie poruszenie indonezyjskich dyplomatów, którzy uczestnicząc w melanezyjskiej naradzie, powstali i opuścili salę zgromadzenia. Gest delegatury z kraju Garudy został odczytany przez niektóre środowiska na Oceanii, jako obraźliwy i naznaczony brakiem zrozumienia kultury melanezyjskiej.

Naruszenie etykiety zgromadzenia melanezyjskiego – świętego miejsca spotkań – powinno więc osłabić wszelkie roszczenia Indonezji w materii określania kierunków politycznych w tej części Oceanii. Czy tak jednak się stało? Wysłuchajmy wyjaśnień przedstawicieli państwa indonezyjskiego.

□

„Ta decyzja jest nierozzerwalnie związana ze stanowczym stanowiskiem indonezyjskiej delegacji na szczyt MSG, pod przewodnictwem Pahala Mansury, wiceministra spraw zagranicznych. Delegacja ta odrzuciła niewłaściwe wykorzystanie MSG dla celów propagandy ULMWP” – to wytłumaczenie przekazane dziennikarzom przez Abdula Kadira Djealaniego, dyrektora generalnego ds. Azji, Pacyfiku i Afryki w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Indonezji (26.08.2023). Zdaniem Kadira „delegacja indonezyjska podjęła kroki typowe w świecie dyplomacji, aby wyrazić swe odrzucenie, także poprzez opuszczenie sali, fałszywej narracji ULMWP na temat sytuacji w Papui”. Dyrektor przy indonezyjskim MSZ sugerował, że była to bezpośrednia odpowiedź na „usprawiedliwianie aktów przemocy popełnianych przez powiązanie z [ULMWP] grupy, które dopuściły się różnych przestępstw, takich jak branie zakładników, palenie szkół, czy zabijanie rdzennych Papuasów”.

Korespondencyjne stanowisko do powyższego wygłosił również Teuku Faizasyah, rzecznik indonezyjskiego MSZ: „Indonezja nie może zaakceptować tego, że ktoś, kto powinien być odpowiedzialny za akty przemocy zbrojnej, w tym porwania, otrzymuje możliwość wypowiedzania się na tym szanownym forum” (24.08.2023). Wskazał on również, że przedstawiciele Republiki Indonezji, pod przewodnictwem Pahala Mansury, opuszczając zgromadzenie MSG wykazali się typowym gestem stosowanym w świecie dyplomacji. W innych krajach, takich choćby jak Stany Zjednoczone, dyplomaci indonezyjscy „również często opuszczają salę, gdy ich przeciwnicy polityczni przemawiają na forach międzynarodowych”.

NEGATYWNA DECYZJA MELANESIAN SPEARHEAD GROUP (MSG) W SPRAWIE WNIOSKU O NADANIE PEŁNEGO CZŁONKOSTWA DLA ZJEDNOCZONEGO RUCHU WYZWOLENIA PAPUI ZACHODNIEJ (ULMWP)

Oczekiwane decyzje na szczycie MSG zapadły w gronie Ishmaela Kalsakau (premier Vanuatu), Stiveniego Rabuki (premier Fidżi), Manasseha Sogavare (premier Wysp Salomona), Jamesa Marape (premier Papui-Nowej Gwinei) oraz Victora Tutugoro, reprezentującego FLNKS, byłego przewodniczącego tej organizacji z Nowej Kaledonii.

Ishmael Kalsakau, podsumowując decyzje podjęte podczas 22. Szczytu Liderów MSG, okrzyknął sierpniowe spotkanie w Port Villa „najbardziej pamiętnym i udanym”. Optymizm ten był podyktowany podpisaniem dwóch deklaracji, opisywanych przez niektórych jako „długo oczekiwane”, a przez innych „jako przełomowe”.

Jednym z ratyfikowanych porozumień była Deklaracja z Udane, której podłożem jest wola „zaradzenia kryzysowi klimatycznemu”. Zawiera ona również wezwanie do narodów, aby te nie zrzuciły do środowiska Oceanu Spokojnego, potencjalnie niebezpiecznej, skażonej wody (w nawiązaniu do zrzutów wody magazynowanej po katastrofie w Fukushima).

Druga z podpisanych umów to Deklaracja Efate. Zakłada ona budowanie relacji na wzajemnym szacunku, współpracy i przyjaźni, celem wspierania regionalnych inicjatyw w zakresie bezpieczeństwa oraz zaspakajania potrzeb krajów melanezyjskich.

Entuzjazm związany z podpisaniem obu porozumień, zdawał się przykrywać milczenie związane z rozstrzygnięciami dotyczącymi statusu ULMWP w MSG. Początkowo nie podano na ten temat

żadnych bieżących informacji, a przywódcy krajów melanezyjskich, pomimo wcześniejszych zapowiedzi związanych z konferencją prasową unikali kontaktu z mediami, za wyjątkiem okazji do zrobienia sobie zdjęcia. Ostatecznie w piątek 25 sierpnia 2023 roku, przywódcy MSG opublikowali komunikat końcowy, w którym stwierdzili, że ULMWP nie spełnia „istniejących kryteriów” i że MSG nie może osiągnąć „konsensusu” w tej kwestii. Indagowany James Marape, premier Papui-Nowej Gwinei, wyraził niejasną deklarację przekazania sprawy na Forum Wysp Pacyfiku (PIF), które obok krajów z Melanezji grupuje również państwa z Polinezji i Mikronezji.

Trzynastopunktowe oświadczenie z 25 sierpnia zawiera jednak bardziej problematyczne wątki niż chciałby to wyrazić Marape; toteż, jak wolno nam sugerować, swoisty medialny unik przywódców MSG miał bardziej niewygodne tło.

Wśród punktów zawartych w oświadczeniu przywódców MSG znalazły się następujące stwierdzenia:

1. ULMWP nie spełnia wytycznych porozumienia MSG z 2018 roku w sprawie warunków wstępnych wymaganych do pełnego członkostwa w MSG.
2. Prośba o pełne członkostwo ULMWP w MSG nie może zostać rozpatrzona pozytywnie, ponieważ członkowie MSG nie osiągnęli

konsensusu na tym polu.

3. Przywódcy MSG nałożyli swoiste moratorium na wnioski dotyczące aplikacji do MSG na okres najbliższego roku i przekazały mandat Sekretariatowi MSG obligujący go do udoskonalenia wytycznych przyszłych prac tym zakresie. Stanowisko te oznacza, że na przestrzeni najbliższego roku, ULMWP nie będzie mogło ponowić wniosku o przystąpienie do MSG.

4. Forum MSG podjęło decyzję o udzieleniu mandatu Sekretariatowi MSG na rzecz zbudowania bliższej i strategicznej współpracy z rządem Indonezji. Wszystko to po to, aby wzmocnić indonezyjską politykę specjalnej autonomii w Papui oraz program przyspieszonego rozwoju społecznego, gospodarczego i zasobów ludzkich w regionie Papui Zachodniej.

5. Sekretariat MSG otrzymał instrukcję przygotowania rocznego projektu konstruktywnego i przyjaznego dialogu z rządem Indonezji w sprawie Papui.

6. Przywódcy MSG nakazali Sekretariatowi MSG wzmocnienie i potwierdzenie ram członkostwa w MSG, jako drogi dostępnej tylko dla niezależnych i suwerennych państw, z wyjątkiem specjalnego statusu FLNKS z Nowej Kaledonii.

7. Przywódcy MSG wspólnie zobligowali przewodniczącego MSG do przesłania pisma do Forum Wysp Pacyfiku, w celu podjęcia dalszego lobbingu w Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz wizyty Wysokiego Komisarza Praw Człowieka ONZ w Indonezji.

Nawet obserwatorzy, poszukujący najbardziej progresywnych tendencji w strategii Melanesian Spearhead Group, czytając końcowe oświadczenie z 22. Szczytu Przywódców MSG, musieli przyznać, że kraje zrzeszone w tej organizacji odrzuciły wniosek przyznania ULMWP pełnego członkostwa w MSG. Szczególnie symptomatycznym i dalekosiężnym w skutkach może okazać się punkt, w którym liderzy MSG zastrzegli, że członkostwo w melanezyjskiej organizacji, za wyjątkiem nowokaledońskiego FLNKS, przysługuje jedynie niepodległym krajom. Gdyby zarysowana postawa miała się utrzymać, stwierdzenie te może stać się stalową bramą postawioną na drodze ludów okupowanych i kolonizowanych, przez proindonezyjskich polityków na łonie tej melanezyjskiej organizacji. Wątki zawarte w innych punktach oświadczenia liderów MSG zdają się upewniać wielkiego sąsiada ze wschodu, że „MSG szanuje suwerenność Indonezji nad Papuą” i będzie wspierało konstruktywną współpracę z rządem Indonezji, w ramach „programów rozwojowych” związanych ze Specjalną Autonomią dla Papui Zachodniej oraz pakietem UP4B.

DYPLOMATYCZNA REAKCJA BENNY'EGO

WENDY NA DECYZJĘ MSG

W czwartek wieczorem 24 sierpnia 2023 roku, Benny Wenda, w towarzystwie między innymi Rexa Rumakieka i Paoli Makabory, wyczekiwał na opóźniające się oświadczenie przywódców Melanesian Spearhead Group (MSG). Gdy wreszcie kolejnego dnia komunikat MSG wybrzmiał w przestrzeni publicznej, przewodniczący ULMWP opublikował zrównoważone oświadczenie. „Naród i lud Papui Zachodniej, wraz z przywódcami ULMWP, pracowali optymalnie, poczynając od konsolidacji i mobilizacji wsparcia moralnego i materialnego, w celu uzyskania awansu z poziomu obserwatora do pełnoprawnego członka MSG”.

ULMWP przede wszystkim przyjęło z zadowoleniem deklarację liderów MSG, w którym zapowiedzieli zwrócenie się do przewodniczącego Forum Wysp Pacyfiku z apelem o zabezpieczenie wizyty w Papui Zachodniej ze strony Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka. Z pozytywną reakcją spotkała się również zapowiedź liderów MSG, w której ogłosili zamiar zwrócenia się bezpośrednio do Indonezji, aby ta wyraziła zgodę na złożenie wizyty Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka w Papui Zachodniej. Szczerością tych intencji wydaje się deklaracja zapowiadająca, że na Szczycie Liderów MSG w 2024 roku ma zostać rozpatrzony „raport komisarza ONZ z wizyty w Papui Zachodniej”. Przekonanie, że za rok na forum MSG będzie rozpatrywany raport komisarza ONZ z regionu, do którego Indonezja usilnie nie chce go wpuścić, stanowi swoisty sprawdzian sprawczości organizacji.

Jednocześnie ULMWP zgłosiło szereg sceptycznych uwag, w sprawie zachowawczego stanowiska MSG. Przede wszystkim, jak zauważono, trudno spodziewać się, aby kolejne odezwy w sprawie wizyt ONZ, niepociągające za sobą żadnych konsekwencji, mogły się okazać skuteczne tym razem, zwłaszcza jeśli pamiętamy, że podobne odezwy z 2019 roku sformułowane przez PIF oraz

OACPS/AKP (Organizację Państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku) spotkały się z odrzuceniem ze strony Indonezji. Kolejna uwaga sceptyczna: przyszły dialog z Indonezją będzie możliwy i okaże się produktywnym jedynie wówczas, gdy kraje MSG przestaną się krygować i nadadzą reprezentacji Papui Zachodniej pełne członkostwo w MSG, przyznając jej równą rangę z innymi podmiotami na łonie organizacji. Zaskakującą wydaje się również zapowiedź „bliższej współpracy” z rządem Indonezji, w momencie gdy Papuasi, stoją wciąż za drzwiami, czekając na rozpoznanie ich wniosku. Czy to nie próba decydowania z potentatem z Azji o losie Nowej Gwinei, bez udziału rdzennej ludności Papui Zachodniej? ULMWP także jednoznacznie negatywnie oceniło nowe stwierdzenie sformułowane przez MSG sugerujące, że organizacja melanezyjska jest elitarną grupą zastrzeżoną jedynie dla niepodległych krajów, za wyjątkiem specjalnego statusu dla FLNKS.

Benny Wenda jednocześnie w wypowiedzi udzielonej stronie prasowej wyraził „nadzieję, że przewodniczący MSG dotrzyma zobowiązania polegającego na pilnym napisaniu pisma do Indonezji, ponieważ każdy dzień opóźnienia międzynarodowej interwencji powoduje więcej cierpień Zachodnich Papuasów, więcej rozlewu krwi Melanezyjczyków”.

PRZEGLĄD KOMENTARZY I REAKCJI NA DECYZJĘ PRZYWÓDCÓW MSG

Tess Newton Cain z Griffith Asia Institute, w wypowiedzi udzielonej australijskiej ABC, wyraziła przekonanie, że „aktywiści z Papui będą bardzo rozczarowani” odpowiedzią, jaka napłynęła do nich z Port Villa. W jej ocenie to, co znalazło się w 13-punktowym komunikacie ze Szczytu MSG „wydaje się wskazywać, że nie ma dla nich żadnej drogi dla członkostwa, a to będzie znaczący cios”. Tess Newton Cain uważa, że postawa liderów MSG nie różniłaby się, znacznie również wówczas gdyby „ULMWP spełniło kryteria członkostwa”.

Grant Wyeth przypomniał, że w oświadczeniu Melanesian Spearhead Group, sporządzonym po jej utworzeniu stwierdzono, że grupą kieruje „silne, podzielane, polityczne pragnienie całkowitej dekolonizacji oraz wolności krajów i terytoriów melanezyjskich, które znajdowały się pod rządami kolonialnymi na południowym Pacyfiku” (wizja z Goroka’1986). „To właśnie obecność FLNKS, jako ruchu, a nie suwerennego państwa wyróżnia MSG jako odrębny organ regionalny i wyznacza wyznawane przez niego wartości” – uważa Wyeth, opisując tą zależność jako „mocny sygnał dla innych melanezyjskich ruchów niepodległościowych, które mogą mieć uzasadnione roszczenia do bycia częścią tej organizacji”.

Bardzo emocjonalnie na postawę przywódców MSG zareagował David Robie, redaktor „Asia Pacific Report”. 26 sierpnia 2023 roku opublikował on artykuł pod wiele mówiącym tytułem „MSG odrzuca złotą szansę na przywrócenie pokoju i sprawiedliwości w Papui Zachodniej”. Dwa dni później oddał na ręce opinii publicznej zbliżoną w treści notę pt. „Niepowodzenie melanezyjskich przywódców w stanięciu po stronie ULMWP jest parodią”. Dlaczego tak się stało? Zdaniem Robiego zabrakło im odwagi. Dlatego „powszechne oczekiwanie na decyzję” przywódców MSG przyniosło „tragiczne skutki”. To, co się wydarzyło, „wielu postrzega jako straszną zdradę aspiracji Zachodnich Papuasów,

a także jako podważenie wiarygodności i solidarności Melanezyjczyków” – konstatuje ten sam autor, zwracając uwagę, że obwieszczenie z Port Villa podtrzyma tylko „ciągłe zagrożenie dla bezpieczeństwa regionu i stanu praw człowieka”. Efekt zakończonego szczytu, to również „sukces indonezyjskiej księżeczki czekowej i dyplomacji kulturalnej w regionie, które nasilają się w ostatnich miesiącach i latach, budując przekonanie, że Dżakarta posługuje się przekupstwem”, by móc oddziaływać na politykę regionalną. Indonezyjskie oddziaływanie na politykę w Melanezji poszerzyło się wraz z przyznaniem jej statusu „członka stowarzyszonego”. Joe Natuman, były premier Vanuatu, który zakwestionował politykę MSG już w 2016 roku, powiedział, że Zachodni Papuasi zostali „sprzedani” i porównał niezdolność MSG do przyznania ULMWP członkostwa w melanezyjskiej organizacji do „sprzedania Jezusa Chrystusa za 30 sztuk srebra”.

Z oceną Davida Robiego, wpływu Indonezji na politykę Melanesian Spearhead Group zgadza się Grant Wyeth, który wskazuje, że suwerenne państwa zrzeszone w organizacji pomimo tak szczytnych haseł jak te z Goroka, mają własne strategiczne kalkulacje, stojące często w sprzeczności z wartościami, na jakich zbudowano MSG. „Rosnąca pozycja Indonezji w regionie Indo-Pacyfiku oraz chęć wykorzystania tej rosnącej potęgi do wywierania wpływu regionalnego skomplikowały kwestię Papui Zachodniej w MSG. Papua-Nowa Gwinea, dzieląca z Indonezją długą granicę lądową i przestrzeń morską, szczególnie musi pamiętać o swoich stosunkach z dużym i coraz bardziej wpływowym sąsiadem” – napisał Wyeth.

W nieco innym kierunku podążają interpretacje Marinusa Mesaka Yaunga, wykładowcy stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie Cenderawasih w Jayapurze. W swym artykule odnotowuje on przede wszystkim zaskoczenie „nacjonalistycznych grup Papuasów” ostatnią decyzją MSG. Uzyskanie statusu pełnoprawnego członka MSG odczytuje on jako swoiste przekroczenie rubikonu, który stanowiłby „autostradę” w kierunku praktyki polityki

referendalnej w Papui Zachodniej.

Marinus Mesak Young przypomina, że z „perspektywy stosunków międzynarodowych interakcja pomiędzy głównymi aktorami polityki międzynarodowej jest wyznaczana i regulowana przez wielkie mocarstwa i duże państwa. Nie regulują i nie określają jej małe kraje, czyli podmioty dysponujące małą mocą”. Zdaniem akademika z Jayapury w opisywanym przypadku ta prawidłowość przedstawia się w następujący sposób: „W regionie Melanezji aktorami wielkiej potęgi są Australia i Nowa Zelandia. Te dwa kraje to stare siły hegemoniczne, które kontrolują dynamikę społeczno-polityczną i bezpieczeństwo w regionie Melanezji. Forum MSG, które powstało w 1988 roku, jest właściwie przedłużeniem interesów narodowych Australii i Nowej Zelandii. Pomimo że państwa MSG są krajami niepodległymi, to należą do kategorii krajów określanych jako republiki bananowe. Kraje te nie są niezależne w ustalaniu celów oraz własnych interesów narodowych”.

Faktem jest, pisze dalej Young, że „finanse każdego z tych krajów w dużym stopniu uzależnione są od dotacji z Australii i Nowej Zelandii”. Pomimo wzrostu obecności Chin w regionie, w ostatnich latach kraje Melanezji wciąż są powiązane handlowo z dwoma krajami o korzeniach typowo anglosaskich. Dlatego Australia i Nowa Zelandia mogą łatwo ingerować w lokalną

politykę zagraniczną, w tym także kwestię pełnego członkostwa ULMWP w MSG. Yaung pozostaje przekonany, że to nie Indonezja, ale właśnie te dwa państwa „stoją za niepowodzeniem” ostatniej aplikacji ULMWP do melanezyjskiej organizacji.

W dalszej części swojego artykułu akademik z Uniwersytetu Cenderawasih stawia autorską hipotezę sugerującą, że za ostatnimi niepowodzeniami może stać sprawa Philipa Merthensa, pilota Susi Air uprowadzonego przez Armię Narodowego Wyzwolenia Papui Zachodniej (TPN-PB).

„Johnny Blades, dziennikarz Radio New Zealand, wysłał wcześniej e-mail do generała Egianusa Kogoyi i jego grupy z regencji Nduga w Papui. List został wysłany za pośrednictwem Sebby’ego Sambona, rzecznika TPN-PB. Z przesłania listu jasno wynikało, że klucz do sukcesu dyplomacji ULMWP w MSG w 2023 roku leży w rękach Egianusa Kogoyi. Jeśli zakładnik, pilot P.M. Merthens do czasu szczytu MSG lub spotkania liderów MSG, nadal będzie w rękach Egianusa Kogoyi, to drzwi do dyplomacji ULMWP w regionach Melanezji i Pacyfiku, pozostaną zamknięte. To, co przekazał Blades, stanowiło poważne zagrożenie dyplomatyczne. Czy zagrożenie zostało udowodnione?” – napisał. M. Yaung uważa, że tak: zmaterializowało się ono w oświadczeniu przywódców MSG, którzy zastrzegli prawo dołączenia do MSG wyłącznie dla suwerennych państw, za wyjątkiem specjalnego statusu FLNKS.

Interpretacja Yaunga jest trudna do potwierdzenia. Nie od dziś wiadomo, że zarówno Zjednoczony Ruch Wyzwolenia Papui Zachodniej (ULMWP), jak i Armia Narodowego Wyzwolenia Papui Zachodniej (TPN-PB), stanowią odrębne organizacje, a różnice między nimi tylko poszerzyły się w 2017 roku. Nie posiadają one wzajemnego wpływu na swoją politykę, na określanie celów i strategii działania. ULMWP, a także Rada Kościołów Papui wystosowały swego czasu apele do TPN-PB, nawołujące do uwolnienia nowozelandzkiego pilota. Potwierdzenie sugestii, że działalność TPN-PB, odbiła się rykoszetem na dyplomatycznych wysiłkach ULMWP, stanowiłoby zatem świadectwo słabego

rozeznania się ze strony służb australijskich i nowozelandzkich w kolorycie politycznym Papui Zachodniej, bądź o stosowaniu przez nie miary odpowiedzialności zbiorowej. Inna możliwa interpretacja łącząca ze sobą hipotezy Robiego i Wyetha z jednej, oraz Yaunga z drugiej strony, powie nam, że „Australia i Nowa Zelandia, zwalczające wpływy chińskie w regionie Pacyfiku, naturalną kolejną rzeczą poparły interesy swojego, bądź co bądź, warunkowego sojusznika z Indonezji, stanowiącego przeciwwagę i możliwe wsparcie wobec zapędów Pekinu”.

Od samego początku swoiste kluczenie wokół statusu Zjednoczonego Ruchu Wyzwolenia Papui Zachodniej (ULMWP), jakie było zauważalne wraz ze zbliżaniem się końca 22. Szczytu Liderów MSG, wprawiało w zdumienie obserwatorów. „To był frustrujący dzień, gdyż pomimo wielokrotnych obietnic nie odbyła się konferencja prasowa i jak dotąd nie wydano żadnego oficjalnego komunikatu. Przywódcy nie odnieśli sukcesu, media mają wrażenia, że nas okłamano” – żalił się początkowo Ben Bohane, jeden z bardziej rozpoznawalnych fotoreporterów z Vanuatu.

Bardzo zawiedziony wynikami szczytu był Powes Parkop, gubernator Port Moresby, stołecznego okręgu Papui-Nowej Gwinei i zarazem jeden z największych orędowników sprawy Papui Zachodniej w kraju własnym i całej Melanezji. W wypowiedzi dla Asia Pacific Report powiedział: „Jestem całkowicie rozczarowany niepowodzeniem przywódców MSG w wykorzystaniu okazji do ponownego zdefiniowania przyszłości Papui Zachodniej i naszego regionu [...]. Strach przed Indonezją i proaktywny lobbing ze strony Indonezji ponownie zdominowały Melanezję ze szkodą dla naszego ludu w Papui Zachodniej”. Zdaniem Powesa Parkopa przywódcy MSG „nie kierują się żadną solidną i kompleksową polityką” w sprawie Papui Zachodniej, sam zaś „Sekretariat MSG nie przeprowadził właściwej analizy historycznej i społeczno-politycznej, która mogłaby pomóc kierownictwu MSG”. Strategia uspokajania Indonezji nie

sprawdziła się przez ostatnie 50-60 lat, dlatego powtarzanie tych samych błędów, jak zauważył gubernator z PNG „skazuje nasz lud w Papui Zachodniej na większe trudności oraz cierpienia pod brutalnymi rządami Indonezji”. Powes Parkop pomimo problemów, które generują sami Melanezyjczycy, złożył jednoznaczną deklarację: „Będę nadal opowiadał się przeciwko rządowi Indonezji i status quo, chyba że zobaczymy naprawdę namacalne zmiany w prawach i wolności narodu Papui Zachodniej”.

Do decyzji przywódców MSG odniósł się również Ralph Regenvanu, znany jako entuzjasta wsparcia dla Papui Zachodniej. Pełniący aktualnie funkcję ministra adaptacji ds. zmian klimatu na Vanuatu polityk powiedział: „Jest mi bardzo smutno, ponieważ MSG rozczarowało Papuę Zachodnią. Kiedy dowiedziałem się o decyzji przywódców, byłem zaskoczony i bardzo smutny [...] Nie robimy postępów, cofamy się. To nie powinno mieć miejsca, kiedy przewodniczymy MSG”. Regenvanu cytowany przez Daily Post Vanuatu mówił, że decyzja MSG stanowi „porażkę nie tylko rządu Vanuatu, ale także porażkę Stowarzyszenia Wolnej Papui Zachodniej na Vanuatu (VFPA) i ULMWP”. Wezwał on do reorganizacji ruchu na rzecz niepodległości Papui Zachodniej, do uczynienia go jeszcze bardziej włączającym.

Szereg krytycznych wypowiedzi wobec decyzji MSG wyraził regionalny ruch Youngsolwara Pacific, kolektyw artystów z Pacyfiku, wypominając przywódców organizacji to, że nie omówili kwestii łamania praw człowieka i najwyraźniej zapomnieli o swej „wizji założycielskiej”. Youngsolwara Pacific zauważa, że odezwy kierowane ponownie do Indonezji z apelem o wpuszczenie niezależnych misji Forum Wysp Pacyfiku i Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka, nie są opatrzone żadnymi konsekwencjami, na wypadek gdyby partnerzy z Dżakarty nadal zbywali ten temat. Nie słyszymy na przykład o możliwości wydalenia Indonezji z Melanesian Spearhead Group, gdyby odmawiała jakiegokolwiek transparentności na tym tle.

Zupełnie inny nastrój panował, rzecz jasna, w samej Indonezji.

Pahala Mansury, wiceminister przy indonezyjskim MSZ, który był w Port Villa, demonstrował „dumą z bycia częścią rodziny melanezyjskiej”. Jako członek stowarzyszony MSG delegacja z Dżakarty była przeciwna jakimkolwiek cesjom na rzecz ULMWP na łonie melanezyjskiej organizacji. Parafrazując komunikat końcowy szczytu, z satysfakcją obwieszczano w Indonezji, że „jest to sprzeczne z zasadami założycielskimi i statutem MSG”.

Autorstwo: Damian Żuchowski

Źródła: WolneMedia.net, „Free West Papua Campaign Poland”

WYBRANA ŹRÓDŁOGRAFIA

1. Onoy Lokobal, „Selain Sambut Baik, ULMWP Juga Ajukan Keberatan Hasil KTT MSG”, <https://suarapapua.com/2023/08/27/selain-sambut-baik-ulmwp-juga-ajukan-keberatan-hasil-ktt-msg/>

2. David Robie, „Melanesian leadership failure to stand by ULMWP is a travesty”, <https://www.rnz.co.nz/international/pacific-news/496726/melanesian-leadership-failure-to-stand-by-ulmwp-is-a-travesty>

3. Stephen Dziedzic, „Melanesian leaders group decides West Papua independence body does not meet 'existing criteria' to join”, <https://www.abc.net.au/news/2023-08-25/melanesian-spearhead-group-meeting-west-papua-independence/102772838>

4. Petir Garda Bhwana, „Indonesia Claims Benny Wenda Presents False Report on Papua at MSG Summit”, <https://en.tempo.co/read/1764982/indonesia-claims-benny-wenda-presents-false-report-on-papua-at-msg-summit>

5. Grant Wyeth, „For the Melanesian Spearhead Group, West Papua Presents a Challenge”, <https://thediplomat.com/2023/08/for-the-melanesian-spearhead-group-west-papua-presents-a-challenge/>

6. Kelvin Anthony, „Benny Wenda says dream of MSG full membership will happen in Port Vila”, <https://www.rnz.co.nz/international/pacific-news/496393/benny-wenda-says-dream-of-msg-full-membership-will-happen-in-port-vila>

7. Dominggus A Mampioer, „Para pemimpin MSG menyerahkan keputusan keanggotaan ULMWP kepada Forum”, <https://jubi.id/pasifik/2023/para-pemimpin-msg-menyerahkan-keputusan-keanggotaan-ulmwp-kepada-forum/>

8. Marinus Mesak Yaung, „Membongkar Kegagalan Diplomasi ULMWP di MSG Vanuatu”, <https://www.odiyaiwuu.com/2023/08/26/membongkar-kegagalan-diplomasi/>

9. David Robie, „MSG throws away golden chance to reset peace and justice for West Papua”, <https://asiapacificreport.nz/2023/08/26/msg-throws-away-golden-chance-to-reset-peace-and-justice-for-west-papua/>

10. „Wenda welcomes MSG call for UN visit and fights on for full membership”, <https://www.rnz.co.nz/international/pacific-news/496884/wenda-welcomes-msg-call-for-un-visit-and-fights-on-for-full-membership>

11. „Pemimpin Melanesia Tunda Keanggotaan ULMWP di MSG”, <https://suarapapua.com/2023/08/25/pemimpin-melanesia-tunda-keanggotaan-ulmwp-di-msg/>

12. „Tegas! Ini Alasan Delegasi RI Pilih WO saat Benny Wenda Bicara di Forum MSG”, <https://news.detik.com/berita/d-6896887/tegas-ini-alasan-delegasi-ri-pilih-wo-saat-benny-wenda-bicara-di-forum-msg>

13. „Buntut RI Walkout saat Benny Wenda Bicara di KTT Melanesia, MSG Tolak Keanggotaan ULMWP”, <https://dunia.tempo.co/read/1764854/buntut-ri-walkout-saat-ben>

ny-wenda-bicara-di-ktt-melanesia-msg-tolak-keanggotaan-ulmwp

14. „Regenvanu Menyatakan MSG Telah Mengecewakan Papua Barat”,
<https://suarapapua.com/2023/08/31/regenvanu-menyatakan-msg-telah-mengecewakan-papua-barat/>

15. „Kemenlu: KTT Melanesian Spearhead Group Tolak Keanggotaan ULMWP”,
<https://www.cnnindonesia.com/internasional/20230826140455-113-990817/kemenlu-ktt-melanesian-spearhead-group-tolak-keanggotaan-ulmwp>

16. „President Wenda: ULMWP welcomes MSG call for UN visit and continues fight for full membership”,
<https://www.ulmwp.org/president-wenda-ulmwp-welcomes-msg-call-for-un-visit>

17. Imma Pelle, „Massa aksi se-Lapago sampaikan tuntutan dukung ULMWP menjadi anggota penuh MSG”,
<https://jubi.id/kabupaten-jayawijaya/2023/massa-aksi-se-lapago-sampaikan-tuntutan-dukung-ulmwp-menjadi-anggota-penuh-msg/>